

מעד אושפז בביילינסון לתקופה של כ" חודש. שם אושרו כל המימצאים הקודרים. מצבו הוגדר כחמור ביותר. חסר תיקוה. הסיכוי היחיד להאריך את חייו היה השתלח. "שאלתי מה הסיכויים להצלחת ההש" תלה. מספר מוחמד. "אף אחד לא הבטיח לי הצלחה. כן זה לא בנק ולא בורסה" אמרו לי. לא יכולים לתת את האחריות של ההצלחה.

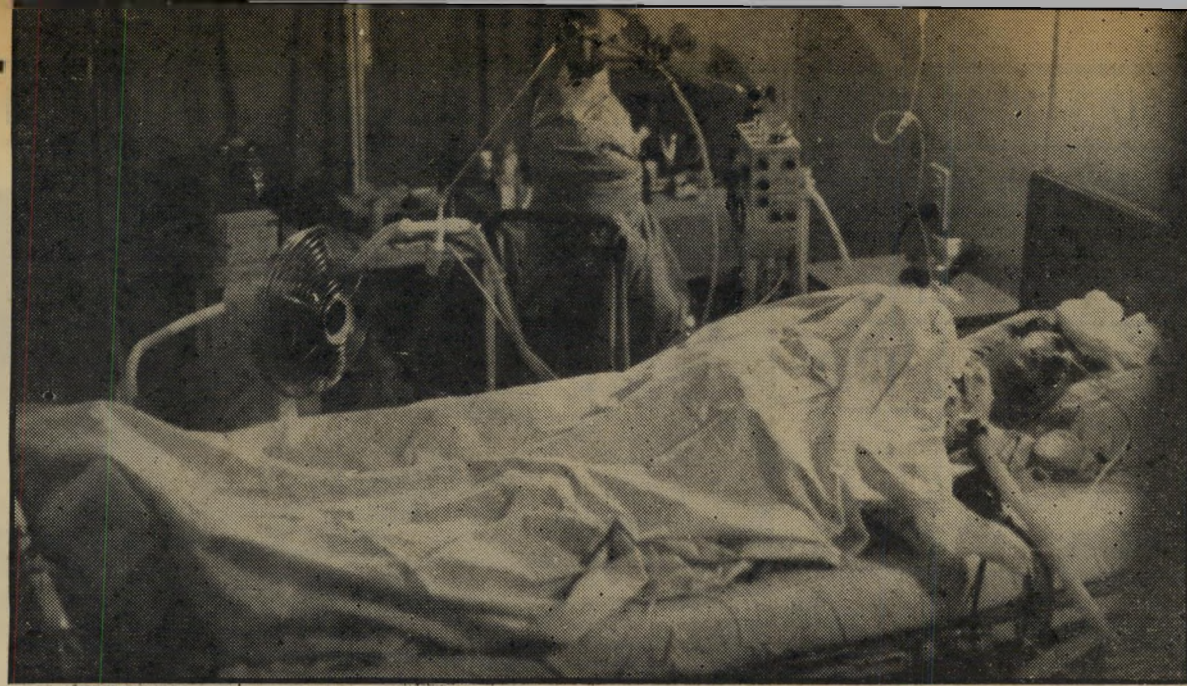
בהתחלה ביקשתי להסתיר ממעד את הדבר. הוא ידע שאין תרופה למחלה שלו, אבל לא רציתי להפחיד אותו. רציתי לקחת את האחריות על עצמי, ולחתום בש"כילו על ההצעה להסכמה להשתלח. אבל אז הסתבר שצריכים לחתום ההורים, או הוא עצמו. אז סיפרתי לו הכל."

מי היה

התורם?

אחרי שנודע לו בפני מה הוא עומד, ביקש מעד להיוועץ בבניימישפחה. הוא שאל אותם מה דעתם על הסכמה לביצוע השתלח. בבית המישפחה בטייבה העתיקה. נערכה מועצת-מישפחה. היתה הסכמה כללית שאין ביררה, אבל יש לדחות את ההשתלח ככל שניתן, כדי שתיוור תר כקלף אחרון להצלת חייו. אבל את ההחלטה הסופית הותירו בידי מעד. לפני שבועיים הוא החליט להחליף את ליבו הפגום.

איפשרו לו לחזור אל הכפר, להיות כמה ימים בחיק המישפחה, לטייל עם חבריו — להם לא גילה דבר על המצפה לו. בתחילת השבוע שעבר חזר אל בית החולים; וחתם על ההסכמה לביצוע ההש"תלה בגופו. עתה גותר רק לחכות עד שיוזמן תורם מתאים שיתרום לו את ליבו. התנאים המאפשרים השתלח רבים ור מסובכים. משום כך, נדרש לפעמים זמן רב עד שנמצא תורם מתאים — ולפעמים מת המועמד להשתלח עוד לפני ש נמצא תורם כזה. כדי שליבו של התורם יהיה מתאים להשתלח עליו להיות תקין לחלוטין. חיוני שהתורם לא יסבול ממחלה מידבקת כלשהי. שסוג הדם שלו יהיה זהה לזה של המקבל, שמיבנה התאים והרק-

מיצחו רטייה. אל אפו מחוברים צינורות העירוי ומתוך זהו בולט צינור גומי המחבר אותו אל מכונת-ההנשמה המלאכותית הניצבת מצידו. השני של המיטה. ליד הצינור נראה מיקרופון, המעביר למגבר-קול את פעימות הלב השתול. בתנאים מעין אלה שוכב עתה מעד עזאם, הנאבק אף הוא על חייו לאחר שהושחל הלב בגופו. סולם מת מדלקת-ריאות 16 ימים אחרי ההשתלח. למרות שליבו החדש תפקד כראוי עד לשניות האחרונות של חייו.

רו גז מדמיע. כאשר גילה התנגדות והמ" שיק להחזיק בתיק (שהכיל 16 אלף ל"י במזומן) ירו באקדת בראשו. פישלר הפצוע הובל ללא הכרה לבית החולים בייילינסון. שם נקבע מותו הקליני ביום המישי בבוקר, זמן קצר לפני שהחל ניתוח ההשתלח בגופו של מעד עזאם. צי"ר ה"המקרים היה ברור מדי וגם סמיכות הזמן היתה בולטת מאוד.

היה מקום להשערה, שהתעוררה אצל כמה מבני משפחתו של פישלר אחרי ש נודע להם דבר ההשתלח. כי הלב שהושחל תל בליבו של מעד עזאם, היה ליבו של חיים פישלר. כאשר ניסו לברר אפשרות זו עם אנשי הנחלת בית-החולים בייילינסון, נענו בהכחשה טוטאלית והסתפקו בה. אולם התמיהה נותרה בעיני.

מאבק להצלת

חיי-אדם

התמיהה החמורה ביותר היא על התנגדות כל המסודות והאישיות קשורים במעשה ההשתלח. אין שום סיבה מדוע יש להגל מביצע אנשי ממדרגה רא" שונה, שנועד להציל חיי אדם. כמיבצע מחתרתי חשאי. אחת מהשתיים: או שאנשי-המדע והרפואה במדינה הגיעו למסקנה כי אין לבצע, מסיבות רפואיות או מוסריות הש"תלת-לבבות — ואז אין לבצע אותן בשום תנאים או שהם סבורים שחיוני להמשיך ולבצע השתלות כאלה לקידום הרפואה במדינה ולהצלת נפשות. במקרה כזה אין הם יכולים להיאחז בטענה כי הם מבקשים להימנע מלקיחת נגדם את הציבור הדתי ולכן עליהם לבצע השתלות במחתי-רת.

חובה עליהם להיאבק בגלוי, בכל אומץ-הלב האזרחי והיושר המדעי שלהם על אמונתם זו. מסעי טישטוש והטעיה אינם מוספים הילה לתפקידם ההומאני ויוצרים חרשות של שמועות ולחישות מזיקה. השתלח-לב אינה סוד בטחוני שיש להסתר מעיני הציבור, בכל מקום בעולם בו מבוצעות השתלות-לב נמסרת על כך הודעה מוסמכת ומפורטת מפי מבצעי-ההשתלח, הנמנעים לעיתים מלגלות, מסיבות השמורות עמם, את זהות התורמים או שתוליה-הלב.

מעד עזאם נאבק עתה על חייו. לטענת רופאיו מצבו מגיע את הדעת. בתחילת השבוע הוא נותק כבר ממכונת ההנשמה המלאכותית ונושם בכוחות עצמו. אם יצליח גופו להתגבר על דחיית הגוף הזר שהושחל בו ולהתגונן יחד זאת מפני זר"הומים, קיים סיכוי שהוא ימשיך לחיות. סיכוי כזה לא היה מוענק לו לולא התי"כררה אפשרות לבצע השתלח-לב בארץ, למרות מסע הטיור וההפחדה.

אפשרות זו חייבת להיות גלויה ובתי"השגה לכל אלה הזקוקים לה. היא תהיה כזאת רק אם אחרי תרופה ממושכת של כניעה ושתיקה תצא הרפואה למאבק גלוי על זכותה וחובתה להצלת חיי-אדם.

בישראל

סולם, שבחודש דצמבר 1968 היה לשחול-לב הישראלי הראשון, בעת שנאבק על חייו אחרי ההשתלח בחדר-ההתאוששות שבמחלקה לניתוח-לב בבית-החולים בייילינסון. בתמונה בלעדית זו של העולם הזה נראה אז סולם, שכמו מעד עזאם, שחול-לב השני, היה גם הוא עובד-בנק, כשהוא שוכב על צידו, פניו מגולים ועל

התורם מת ביום החמישי בלילה, ומיד הוחל בניתוח לעקירת ליבו. הלב נלקח בהתאם לחוק האנטומיה והפאטולוגיה, ו הושחל ביום שישי בגופו של מעד עזאם. ניתוח ההשתלח, נאמר בהודעת מרכז קר פת-חולים, נמשך כשעתיים.

היתה זו הודעה מוזרה ביותר, שעוררה תמיהות באשר לאמינותה. היא יצרה את הרושם כי היא מנסה לטשטש עובדות, במקום למסור מידע.

בעוד שהיה ברור מעבר לכל ספק כי ניתוח ההשתלח בוצע ביום החמישי ונמ"ך שך כשמונה שעות. מסרה ההודעה כי הוא בוצע בבוקר יום השישי ונמשך ש-

צירוף מקרים

בלתי מקרי

גם לפני תשע שנים, כאשר נודע על ביצוע ההשתלח בגופו של יצחק סר"ל, החל מירוף מסורף כדי לזהות את התורם. הרישום בבית-החולים בייילינסון העיד אז כי התורם היה, כביכול, אחד, אברהם צדקה, בן 26, שהובא לבית-החור לים כשבוע לפני ההשתלח. אחרי שנפגע בתאונה, נרשם כי כתוצאה מהטיפול ש"קיבל נפגע בשת"דים במוח ואז הוחלט לקבוע את מותו הקליני ולשחול את ליבו בגופו של סולם.

אולם לא נמצא כל אישור לכך שאדם בשם אברהם צדקה מת או נקבר באותה תקופה.

לעומת זאת טענה משפחתו של פועל-בניין בשם אברהם סדגה, כי הלב שנשחל בגופו של סולם היה ליבו של סדגה. סדגה בן 35, איבד את הכרתו בעת שעבד בבניין. למשפחתו נמסר כי לקה בשת"דים. כאשר באה המישפחה לבקרו בבית-החולים הוא נלקח לחדר-הניתוחים. מאוחר יותר נמסר למישפחה כי נפטר ב"שעת הניתוח. בבואם לקבל את גופתו גילו שני תפרים לאורך ולרוחב חזהו. כשהס"תבר להם שבעת שסדגה שהה בחדר הניתוח נערכה שם השתלח, טענו כי הלב שנשחל בגופו של סולם היה ליבו של אברהם סדגה.

כעבור זמן קצר טענו גם בני מישפחת"תו של אברהם זדאדה, נהג"מנית בן 37 מ"אשקלון, שנפגע באותו יום בתאונת-דרכ"ים, כי הלב שנשחל שייך להם. כל הגירי"סות הוכחו על-ידי הנחלת בית-החולים בייילינסון.

התמונה חזרה על עצמה גם השבוע. כי אשר הסתבר כי המידע שנמסר בקשר לזהותו של התורם הלב למעד הוא מפוקפק, החל מסע ניהושים כדי לזהות את התורם האמיתי. כל הניהושים הובילו לכיוון אחד: אל חיים פישלר, 37, עובד חברת צ"מפיון, המשווקת בישראל את מכונות פולקס"וואגן.

ביום הרביעי בשבוע שעבר הותקף חיים פישלר בידי שודדים, בעת שבא להפקיד תיק גדוש המחאות ומוזמנים בסניף בנק הפועלים ברמת-גן. השודדים התירו לעב-

מורים השוחל

הפרופסור מוריס לוי, ראש המחלקה למחלות-לב בבית החולים בייילינסון, בחברת רעייתו. לוי, שביצע את הרופאים ששתלו לב בגופו של מעד עזאם, כאז כן עתה, ניצב לוי במרכז של ביקורת אלימה של החוגים הדתיים, המונעים בכל מחיר את התפתחות רפואת-הלב במדינה.

תיים בלבד. אולם תמוהים עוד יותר היו הנתונים באשר לזהותו של התורם. תורם לב אידיאלי הוא אדם שנפגע רק במוחו וכל שאר חלקי גופו תקינים. תורם כזה יכול להיות רק אדם שנפגע בתאונה ולא במחלה כלשהי, היות שכל מחלה — ובמיוחד מחלת-כליות שבה "חלה" כב"יכול התורם — משפיעה ישירות או ב"עקיפין גם על הלב, מחזור-הדם, הריאות ואיברים נוספים.

נוסף לזאת מאוד בלתי סביר להניח שבגופו של צעיר בן 23 ישחילו לב של אדם בן 60. כל רופא יודע שכמעט אין אדם שליבו אינו לוקה, במידה זו או אחר, בשלב מסוים בחייו. כמעט שאין בדיקה לאחר המוות, לכל אדם שהוא,

מות יהיה דומה ככל האפשר, שמצבו של התורם יהיה חסר-תיקוה ורופאיו יקבעו זאת מעבר לכל צל של ספק, שמישפחת התורם הסכים לעקירת ליבו ושמוחו של התורם ייקבע כמת באופן מוחלט גם אם ליבו ממשיך לפעול — מצב הקרוי "מוות קליני".

למעד עזאם התמזל המזל. תורם כזה נמצא לו תוך שבוע ימים.

בהודעה הרישמית שהוציא מרכז קר פת-חולים, ביום השישי בשבוע שעבר, אחרי שהידיעה על ההשתלח פורסמה ל"ראשונה בגל"צה"ל, נמסרו פרטים על התורם האלמוני. נאמר כי היה זה יהודי כבן 60, שסבל ממחלת-כליות קשה ש"גרמה את מותו ושחיווה את גופתו למעד.